

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ЗАХОДІВ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Анотація

Розглянуто особливості фінансування заходів у сфері цивільного захисту. Досліджено особливості та сучасний стан фінансування в Україні.

Ключові слова: фінансування за ходів з ліквідації наслідків НС, цивільний захист, фінансування ДСНС України, видатки ДСНС України.

Abstract

The article deals with the features of financing of measures and compensation of losses from the consequences of emergencies in the field of civil protection. The features and current state of financing in Ukraine are explored.

Keywords: *financing for steps on liquidation of consequences of NA, compensation of losses, civil protection, financing of SNS of Ukraine.*

Вступ

Розвиток української економіки, підвищення рівня суспільного добробуту та залучення України до світових інтеграційних процесів можливі лише при дотриманні вимог максимального захисту від надзвичайних ситуацій природного, техногенного та антропогенного характеру. Необхідність безпеки – фундаментальна потреба людства, що відображено в працях багатьох дослідників. Можна стверджувати, що побудова правової держави та саме існування громадянського суспільства прямо залежать від міри захищеності від надзвичайних ситуацій.

Проблеми фінансування заходів та відшкодування збитків від наслідків надзвичайних ситуацій у сфері цивільного захисту знайшли своє відображення в працях вітчизняних та зарубіжних вчених, серед яких: С. Андреев, В. Богданович, О. Власюк, Ю. Глуховенко, В. Косевцов, А. Кошкін, Н. Лега, О. Максимчук, В. Предборський, Р. Приходько, В. Садковий, А. Серант, Т. Кришталь, В. Чубань та ін[1].

Результати дослідження

Реалізацію заходів щодо недопущення настання та захисту від наслідків таких ситуацій покладено на центральні органи виконавчої влади. Незаперечним є факт, що діяльність цих установ у сфері запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій потребує належного та своєчасного фінансового забезпечення.

Тому вироблення адекватної стратегії щодо визначення пріоритетних векторів формування та використання фінансових ресурсів, необхідних для недопущення виникнення надзвичайних ситуацій та забезпечення дієвої боротьби з їх наслідками, є вельми актуальним за нинішніх умов господарювання.

Діяльність ДСНС є високозатратною, а її фінансове забезпечення має свою специфіку, зумовлену неприбутковою природою бюджетної сфери, особливостями джерел мобілізації та алокації фінансових ресурсів, а також фактором невизначеності. На сьогоднішній день ефективність функціонування органів і підрозділів ДСНС є недостатньою через відсутній деструктивний вплив низки чинників. Найважливішими серед них є:

- брак грошових ресурсів для оновлення матеріально-технічної бази органів та підрозділів ДСНС;
- обмеженість джерел формування фінансових ресурсів;
- жорстка регламентація напрямів використання таких ресурсів;
- надмірна бюрократизація та ригідність досліджуваної сфери.

Вирішення зазначених проблем залежить від ефективності визначення пріоритетів фінансово забезпечення ДСНС та розбудови адекватного фінансового механізму функціонування зазначеної служби.

Вітчизняні дослідники Н. Ю. Лега та В. С. Чубань наголошують[1], що матеріальне забезпечення ДСНС є методом фінансового механізму, що визначає принципи, джерела й форми фінансування суб'єктів господарювання, чия діяльність спрямована на охорону життя і здоров'я громадян, збереження й відновлення національного багатства і навколишнього природного середовища від надзвичайних ситуацій та їх наслідків. На мою думку, це визначення має бути розширене в частині пріоритетних цілей ДСНС із урахуванням необхідності масштабного провадження превентивних та

роз'яснювальних заходів, спрямованих на усунення навіть найменшої ймовірності настання надзвичайних ситуацій.

Серед комплексу проблем забезпечення державної політики у сфері цивільного захисту однією з найголовніших залишається забезпечення належного рівня фінансування відповідних структур, у першу чергу - ДСНС. В останні роки видатки на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності зростають, але залишаються порівняно невеликими. Так, у минулому році за планом вони становили 0,997 % видатків Державного бюджету України. Подібний рівень фінансування знижує ефективність реагування на надзвичайні ситуації, що загалом позначається на рівні матеріально-технічної бази органів та підрозділів ДСНС. За неналежного фінансування необхідний рівень захищеності населення і територій від надзвичайних ситуацій стає недосяжним, а це прямо впливає на зниження суспільного та індивідуального добробуту.

Специфічною особливістю фінансування заходів щодо попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій є те, що поряд із видатками, які планово передбачаються на виконання бюджетних державних і регіональних програм, є також непередбачені видатки, що фінансуються безпосередньо через Резервний фонд Державного бюджету за спеціальними рішеннями Кабінету Міністрів України.

Висновки

Отже, фінансування ДСНС за рахунок Державного бюджету в останні роки мало тенденцію до збільшення, проте у звіті про основні результати діяльності ДСНС у 2018 році відображено недостатність фінансових ресурсів, необхідних для провадження діяльності Служби[2]. Пріоритетним для фінансового забезпечення ДСНС є раціональне поєднання інструментів бюджетно-кошторисного фінансування з одночасним пошуком альтернативних джерел ресурсів, зокрема, із залученням спонсорської допомоги та масштабним провадженням суміжних форм діяльності, з необхідністю посилення контролю щодо раціонального використання отримуваних Службою ресурсів[3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кришталь Т. М. Особливості фінансового забезпечення органів та підрозділів Міністерства надзвичайних ситуацій України / Т. М. Кришталь, В. С. Чубань // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки, вип. 21. - Кіровоград : КНТУ, 2012. - С. 207-216.
2. Звіт про основні результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2018 році.
3. Чернявська О. В. Фандрайзинг: навч. посіб. / О. В. Чернявська, А. М. Соколова. - 2-е вид., доопр. та доп. - К.: Алерта, 2015. - 272 с.

Поліщук Олександр Васильович – кандидат технічних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет.

Петрик Вікторія Ігорівна – студентка групи МОЗ-17м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет.

Polishchuk Alexandr – Ph. D., Associate Professor of Department of Life Safety, Vinnytsya National Technical University.

Viktoriia Petryk – student, Faculty of Management and information security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.